

Civilní ochrana v EU

Obsah

1. Rada EU – pracovní skupiny
2. Základní informace o mechanismu civilní ochrany Unie (UCPM)
3. Moduly
4. rescEU kapacity
5. UCPM v datech
6. Středisko pro koordinaci odezvy na mimořádné události (ERCC)
7. Budoucnost ERCC
8. Budoucnost civilní ochrany v EU
9. Strategie připravenosti Unie

Rada EU – pracovní skupiny

Civilní ochranu, krizové řízení a odolnost v rámci Rady EU projednávají následující uskupení:

1. Pracovní skupina PROCIV
2. Pracovní skupina PROCIV CER
3. Kulatý stůl IPCR
4. Ad Hoc pracovní skupina pro připravenost, schopnost reakce a odolnost vůči budoucím krizím (AHWP)

PS PROCIV a PS PROCIV CER

- Pracovní skupiny pro civilní ochranu (PS PROCIV) a odolnost kritických subjektů (PS PROCIV CER)
- Scházejí se zpravidla jednou do měsíce
- Projednávají nové legislativní a strategické akty EU v oblasti civilní ochrany a odolnosti kritických subjektů
- Pravidelné informační body Evropské komise o naplňování cílů mechanismu civilní ochrany Unie (UCPM)
- MV-GŘ HZS ČR zpracovává instrukce na tato jednání a vysílá na ně své zástupce

Integrovaná politická reakce na krize (IPCR)

*V roce 2006 vzniklo EU Emergency and **Crisis Coordination Arrangements** (CCA), které pak bylo v roce 2013 transformováno na EU **Integrated Political Crisis Response** (IPCR). IPCR má následující čtyři nástroje:*

1. Webová platforma IPCR - online nástroj umožňuje výměnu informací, včetně zprávy ISAA, situačních map a příspěvků zúčastněných stran. Usnadňuje také shromažďování informací pro zprávy ISAA prostřednictvím dotazníků
2. Integrovaná situační analytická zpráva - jedná se o analytickou zprávu, kterou vypracovává EK a ESVČ s cílem poskytnout rozhodovacím orgánům jasný obraz o současné situaci
3. Kulatý stůl - jedná se o neformální setkání, které umožňuje předsednictví Rady EU shromáždit klíčové aktéry a odborné znalosti u jednoho stolu. Schází se obvykle jednou měsíčně ke každé aktivaci IPCR
4. Ústřední kontaktní místo IPCR 24/7 - zřízené v rámci Střediska pro koordinaci odezvy na mimořádné události (ERCC) při DG ECHO, zajišťuje nepřetržité spojení s klíčovými aktéry

Kulatý stůl IPCR

- Mechanismus IPCR je vždy aktivován předsednictvím Rady EU v případě krize, která dle jeho názoru vyžaduje **politickou** koordinaci reakce států na úrovni EU
- Aktuálně agenda IPCR zahrnuje tři aktivace – ke konfliktu na Ukrajině, ke konfliktu na Blízkém Východě a k migraci
- K Ukrajině a Blízkému Východu se schází kulatý stůl pravidelně každý měsíc a k migraci zhruba jednou za čtvrt roku
- V současnosti má agendu IPCR v ČR v gesci Úřad vlády (ÚV), který „prohrál“ gesční spor s MV ČR, jež tuto agendu odmítlo
- MV-GŘ HZS ČR zpracovává podklady pro instrukce na tato jednání

AHWP pro připravenost, schopnost reakce a odolnost vůči budoucím krizím

- Agenda AHWP pro odolnost je úzce spjata s agendou IPCR, neboť AHWP nahradila v roce 2021 rovněž dočasnou pracovní skupinu FoP IPCR/SCI
- Vzhledem k rostoucí úloze Rady při řízení reakce na úrovni EU na složité krize (např. konflikt na Ukrajině, pandemie covidu-19 a migrační krize) byla identifikována potřeba pro specializovaný formát, který zajistí připravenost na všechna nebezpečí v souvislosti s neustále se měnícím obrazem rizik s dalekosáhlými politickými a operačními důsledky

AHWP pro připravenost, schopnost reakce a odolnost vůči budoucím krizím

- AHWP pro odolnost představuje fórum s horizontální působností v oblasti krizového řízení, které dohlíží na vypracování a následné plnění závěrů Rady z listopadu 2021 (Závěry Rady o posílení připravenosti, reakce a odolnosti na budoucí krize)
- AHWP je však dočasná pracovní skupina s mandátem prodlužovaným zpravidla na jednotlivá předsednictví, která se schází zpravidla jednou do měsíce, při projednávání nových legislativních aktů však i častěji.
- MV-GŘ HZS ČR zpracovává podklady pro instrukce na tato jednání
- Aktuálně má agendu AHWP v ČR v gesci ÚV

Výbor pro civilní ochranu EK (CPC)

- Komitologický výbor
- Setkává se zpravidla 4 krát do roka
- EK informuje o implementaci UCPM např. o nástrojích budování kapacit civilní ochrany a možnostech financování ze strany EU – TRACK 1, KAPP, TAFF atd.
- Schvaluje prováděcí akty
- Na rozdíl od Rady EU se účastní i participující státy UCPM, ale nemají hlasovací právo

Základní informace o mechanismu civilní ochrany Unie (UCPM)

- Založen v říjnu 2001 Evropskou komisí
- Aktuální znění – rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 1313/2013/EU ze dne 17. prosince 2013 o mechanismu civilní ochrany Unie
 - Důležitá novela 2019 - rescEU
- Cílem je
 - zlepšit prevenci, připravenost a reakci na katastrofy a mimořádné události
 - posílit spolupráci mezi ČS a PS v oblasti civilní ochrany

Základní informace o UCPM

– členská základna

- 27 členských států – ČS Evropské unie
- 10 participujících států – Albánie, Island, Moldavsko, Černá Hora, Bosna a Hercegovina, Severní Makedonie, Norsko, Srbsko, Turecko, Ukrajina.
- 1 kandidátský stát – Gruzie
- Jednání o vstupu – Švýcarsko

Základní informace o UCPM – aktivace mechanismu

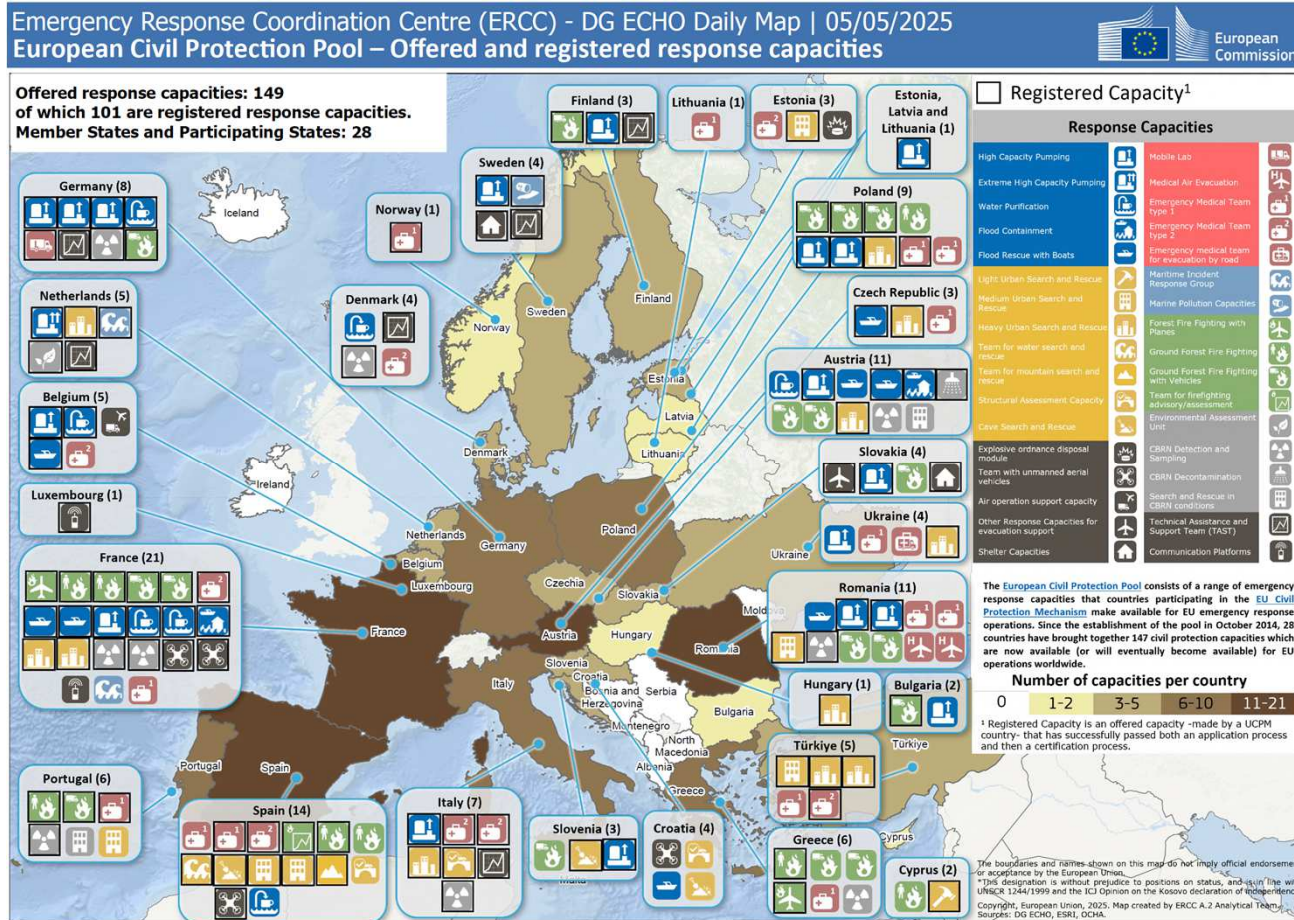
- Pokud dopady mimořádné události přesáhnou kapacitu reakce některého ČS/PS, třetího státu či mezinárodní organizace (např. OSN), může tento stát požádat o pomoc prostřednictvím UCPM a tím ho aktivovat
- Na základě této žádosti o pomoc se aktivuje ERCC (Emergency Response Coordination Centre) a informační systém CECIS (Common Emergency Communication and Information System)

Základní informace o UCPM

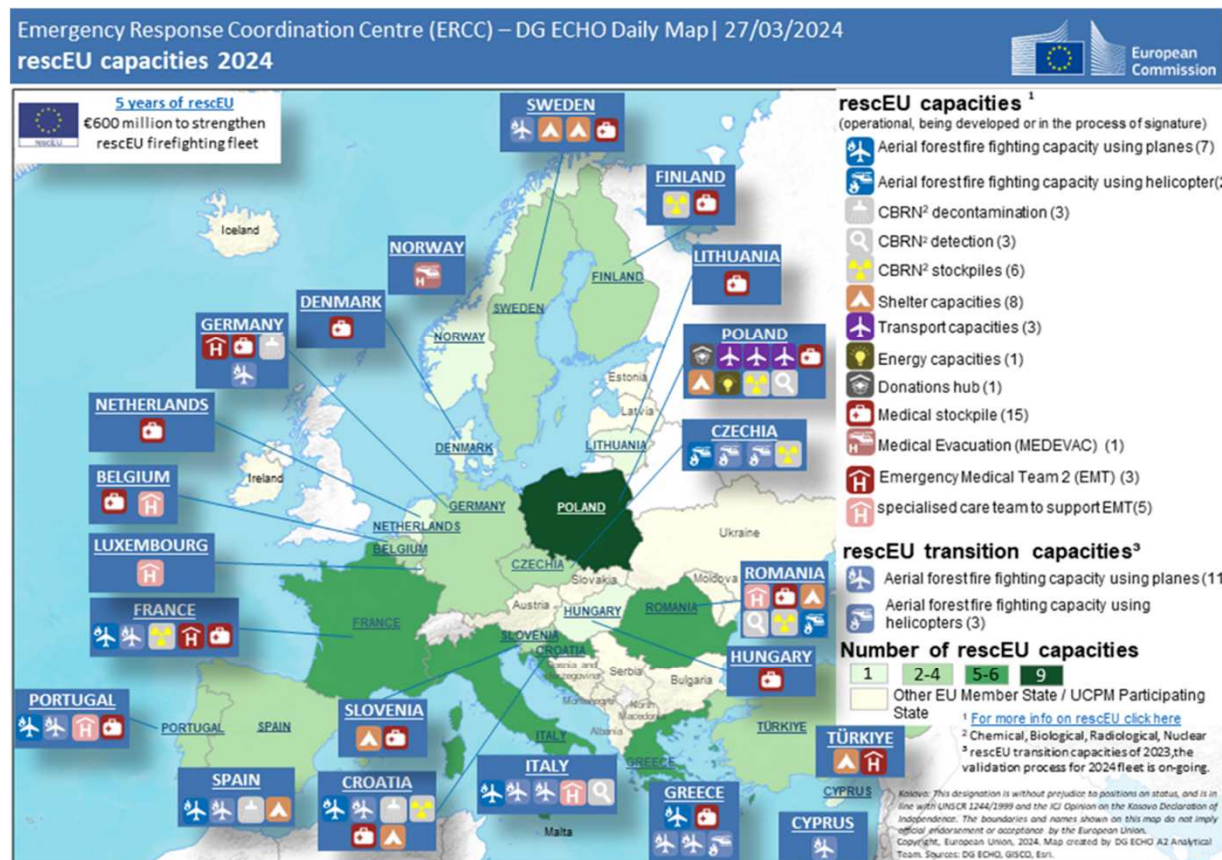
– úrovně odezvy

Moduly

rescEU capacity

UCPM v datech

- Od svého založení v roce 2001 reagoval mechanismus na více než 700 žádostí o pomoc v rámci EU i mimo ni
- Mezi lety 2001 až 2020 došlo v průměru k 22 aktivacím UCPM, mezi lety 2021 až 2023 vzrostla počet aktivací na 107
- Největší operace v historii se týká aktivace ke konfliktu na Ukrajině – doposud 188 žádostí, na jejichž základě bylo dodáno více než 150 000 tun pomoci
- V rámci aktivace ke konfliktu na Ukrajině se zřídily tři logistické huby (Polsko, Slovensko, Rumunsko)
- Poslední aktivace – Izrael k lesním požárům

Středisko pro koordinaci odezvy na mimořádné události (ERCC)

- Je klíčovým prvkem civilní ochrany EU a nedílnou součástí UCPM
- Monitoruje přírodní krize a jejich vývoj na území EU i mimo něj v reálném čase a zajišťuje okamžitou reakci
- Koordinuje poskytování pomoci postiženým zemím
- Zajišťuje rychlé nasazení pomoci při mimořádných událostech (MU)
- Funguje jako koordinační centrum mezi všemi ČS/PS i třetími zeměmi
- Funguje 24/7
- ERCC je evropským zrcadlem našeho Národního operačního střediska (NOPIS)

Budoucnost ERCC

- EK bude posilovat kapacity ERCC za účelem aktivnějšího zvládání MU a krizí
- Bude vybaveno tak, aby mohlo vypracovávat pravidelné informace o operativních výhledech týkajících se meziodvětvových rizik, určovat a analyzovat jejich dominové účinky a vytvářet scénáře
- EK též plánuje transformaci části ERCC, která není součástí UCPM, protože je zřízená podle čl. 222 TEU, na krizové koordinační centrum EU
- Krizové koordinační centrum EU v rámci ERCC bude plnit úlohu jak v rámci EK, tak při podpoře partnerů v členských státech, přičemž se zaměří na předvídání a zvládání důsledků krizí ve všech odvětvích
- Podmínkou vzniku nového centra jsou jasně definované kompetence, vymezení působnosti, role a činnost nového krizového centra EU ve stávajících strukturách

Budoucnost civilní ochrany v EU

- Budoucnost CO v EU ovlivňuje převážně měnící se charakter MU – zvyšuje se komplexnost a doba trvání MU, změna geopolitického kontextu a klimatická změna
- Nové legislativní období přinese vyjednávání nového UCPM či jeho radikální novelizaci
- Rada EU momentálně projednává na všech úrovních trojici strategických dokumentů: Strategii připravenosti Unie, Bílou knihu o budoucnosti evropské obrany a Strategii vnitřní bezpečnosti Unie, které byly uveřejněny v prvním čtvrtletí tohoto roku
- Tyto strategické dokumenty se navzájem doplňují a všechny vycházejí z tzv. Niinistöho zprávy z října loňského roku, která přinesla expertní pohled a analýzu bezpečnostních rizik pro Evropu v současném geopolitickém kontextu

Strategie připravenosti Evropské unie

Obsah

1. Úvod k povaze a významu dokumentu
2. Tematické oblasti Strategie
3. Navržená opatření v akčním plánu Strategie
4. Pozice České republiky
5. Implementace Strategie a výhled do budoucna

Úvod k povaze a významu dokumentu

- Evropská komise a vysoká představitelka pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku vydaly dne 26. března 2025 společné sdělení o Strategii unie připravenosti
- Reflektuje současnou situaci, jež se vyznačuje rostoucími riziky a hlubokou nejistotou v souvislosti s významnými politickými, hospodářskými, klimatickými, environmentálními a technologickými změnami
- První strategie s tímto zaměřením, která reaguje nejen na současnou geopolitickou a klimatickou situaci – horizontální, komplexní
- Cílem je vytvořit připravenou a odolnou EU vůči všem přírodním a člověkem způsobeným krizím a katastrofám

Úvod k povaze a významu dokumentu

- Vychází z Niinistöho zprávy z října 2024 a přináší integrovaný přístup ke všem rizikům napříč všemi politikami (preparedness by design), a to při zapojení celého veřejného sektoru a celé společnosti
- Důraz je kladen na doplňkovost s aktivitami NATO v oblasti připravenosti a odolnosti
- Komplementární s dalšími dvěma strategickými dokumenty EU - Bílou knihou o evropské obraně – připravenost 2030 (vyšla 19. 3. 2025) a Evropskou strategií vnitřní bezpečnosti – ProtectEU (vyšla 1. 4. 2025)
- Obsahuje 30 opatření v 7 oblastech a její přílohu tvoří akční plán s 63 úkoly, které mají podpořit cíle Unie v oblasti připravenosti a kulturu připravenosti napříč všemi politikami EU

Tematické oblasti strategie

- 1) Výhled a předvídání
- 2) Odolnost základních společenských funkcí
- 3) Připravenost obyvatelstva
- 4) Spolupráce veřejného a soukromého sektoru
- 5) Civilně-vojenská spolupráce
- 6) Reakce na krize
- 7) Odolnost prostřednictvím vnějších partnerství

Výhled a předvídání

- Posílení operativního předvídání a předvídavosti (včasné varování, hodnocení rizik)
- Vytvořit rámec EU pro hodnocení rizik a hrozeb
- Zajistit pravidelné aktualizace na politické úrovni EU
- Posílit Koordinační středisko pro reakci na mimořádné události (ERCC)
- Vytvořit katalog EU pro školení a platformu pro získávání zkušeností

Odolnost základních společenských funkcí

- „Připravenost podle návrhu (Preparedness by design)“ do politik a opatření EU
- Navrhnout komplexní rámec s minimálními požadavky na připravenost
- Vypracovat a zavést strategii EU pro vytváření zásob
- Plán adaptace na změnu klimatu
- Strategie odolnosti vůči vodě a dalším kritickým přírodním zdrojům

Připravenost obyvatelstva

- Zvýšit povědomí obyvatelstva o rizicích a hrozbách
- Zajistit soběstačnost obyvatelstva (72 hodin) v celé EU
- Podporovat připravenost v programech pro mládež
- Přilákat talenty k posílení připravenosti EU
- Připravenost ve vzdělávacích programech a dovednostech pro kritická odvětví

Spolupráce veřejného a soukromého sektoru

- Vytvořit alianci pro připravenost veřejného a soukromého sektoru
- Vypracovat veřejno-soukromé protokoly pro mimořádné události
- Revidovat rámec pro zadávání veřejných zakázek

Civilně-vojenská spolupráce

- Vytvořit komplexní civilně-vojenský rámec připravenosti
- Usnadnit plánování a investice do technologií dvojího použití
- Organizovat cvičení v rámci celé EU pro komplexní připravenost
- Cvičení EU-NATO PACE – Integrated Resolve

Reakce na krize

- Zřídit krizové koordinační centrum EU
 - Část ERCC zřízená dle článku 222 TEU (klauzule solidarity) by se mohla transformovat na toto krizové koordinační centrum a tedy by to bylo mimo mandát UCPM, který je zřízen na základě článku 196 TFEU
- Posílit strategické rezervy kapacit rescEU pro reakci
- Vytvořit rámec EU pro získávání zkušeností, cvičení a odbornou přípravu

Odolnost prostřednictvím vnějších partnerství

- Začlenit připravenost a odolnost do dialogů a spolupráce (dvoustranné i mnohostranné)
- Začlenit připravenost a odolnost do spolupráce mezi EU a NATO
- Prosazování odolnosti prostřednictvím projektů Global Gateway

Pozice České republiky

- Oceňujeme snahu o komplexní přístup ke všem typům rizik, koordinaci a spolupráci mezi členskými státy, vnitrostátní meziresortní spolupráci a zapojení všech relevantních aktérů
- Zásadní je, že tato strategie klade důraz na princip subsidiarity a respektování vnitrostátních pravomocí a specifík jednotlivých členských států EU
- Souhlasíme s celkovým zaměřením na zvýšení připravenosti na různé hrozby, avšak zároveň upozorňujeme na riziko nadměrné administrativní zátěže a duplicity opatření
- Klademe důraz na hospodárné využívání prostředků a nezvyšování administrativní zátěže

Implementace Strategie a výhled do budoucna

- V druhé polovině letošního roku začne DK PRES revidovat stávající UCPM – Rozhodnutí 1313/2013 by mělo být nahrazeno nařízením pro účely obecného uplatňování a zaručení finanční flexibility
- Strategie navrhuje i vytvoření Mechanismu civilní obrany Unie
- Strategie je komplexní a horizontální – vyžaduje intenzivní spolupráci napříč všemi dotčenými resorty a orgány
- Klíčové bude jasné určení hierarchické odpovědnosti za naplňování jednotlivých definovaných úkolů a vzájemná koordinace
- Absence národního koordinátora pro agendu krizového řízení, připravenosti a odolnosti EU
- Hlavní gesce MV – OBP, na úrovni Rady EU hlavní PS AHWP – Úřad vlády

Děkuji za pozornost

plk. Ing. Daniel Dittrich

